

[Ole Espersen]

fejl eller forsømmelser af større betydning, som er begået af ministre eller statens tjenestemænd, giver han meddelelse herom til Folketinget og til vedkommende minister. Det er præcis det, han har gjort i denne sag, og så er det op til Folketinget helt selvstændigt og helt uafhængigt af ombudsmanden at afgøre, hvordan man videre vil behandle sagen.

Vi har i Socialdemokratiet og SF svært ved at acceptere, at en undersøgelse ved en uvildig instans med henblik på en eventuel ansvarsplacering kan karakteriseres, således som statsministeren har gjort det, som partipolitisk personhætz, at det skulle være udtryk for vasken hænder el. lign. Det er vores opfattelse, at ansvarsforflygtigelse – eller forsøg herpå – snarere end ansvarlighed har præget denne sag på højt niveau.

Lad mig i denne forbindelse henvise til statsministerens udtalelser af 12. april, hvori det bl.a. hedder: »Det ligger jo i sagens natur, at der under ingen omstændigheder vil være grundlag for at rejse sag eller på anden måde gøre ansvar gældende mod embedsmænd i denne sag. Det er nu engang den pågældende minister og regering, der bærer ansvaret for forvaltningen.«

Herved har statsministeren – jeg har lidt svært ved at se baggrunden – i realiteten fritaget tjenestemændene for ansvar. Embedsmændene har intet ansvar; har nogen et ansvar, er det den tidligere justitsminister og regeringen. Det er det, statsministeren siger.

Men så kommer det, der bringer en del forvirring ind i sagen. Efter det forrige regeringsmøde udtalte den da fungerende statsminister, udenrigsminister Ellemann-Jensen, bl.a.: »Venstre opfatter sagen på den måde, at der har været tale om nødvendige og vanskelige skøn og prioriteringer, som også skal vurderes på baggrund af, hvordan situationen var i det øjeblik, de blev foretaget, og ikke kun vurderes i det, man – uden at det skal opfattes som negativt – kan kalde bagklogskabens lys.« Ministeren fortsatte: »Vi har, ligesom statsministeren sagde det, konstateret, at efter ombudsmandens vurderinger har der været tale om, at man i nogle af disse skøn er gået for vidt. Som regering kan vi ikke andet end at tage dette til efterretning.«

Det er direkte i modstrid med ombudsmandens redegørelse. Ombudsmanden konstaterer,

at der er tale om retskrav og ikke skønsmæssige afgørelser. Ritzaus konklusion var i øvrigt, at Venstre intet har at bebrejde den forhenværende justitsminister.

Ser man disse to udtalelser i sammenhæng, er konklusionen altså den, at statsministeren siger, at der ikke er nogen embedsmand, der har noget ansvar, og at den da fungerende statsminister siger, at der heller ikke er noget at bebrejde regeringen som sådan. Det var det, udenrigsministeren som fungerende statsminister sagde.

Det er naturligvis overraskende, især når vi i dag har oplevet, at statsministeren har påtaget sig det retlige ansvar på hele regeringens vegne. Resultatet af disse tilkendegivelser fra højeste regeringsniveau er jo det samme som at negligere ombudsmandens redegørelse og konklusioner.

Jeg håber, statsministeren har en vis forståelse for, at vi har svært ved at forstå tankegangen bag disse meldinger, såvel ud fra almindelige statsforfatningsretlige betragtninger og almindelig rimelighed som ud fra en lang række udtalelser fra medlemmer af regeringspartierne, der jo har talt bl.a. om åbenlys ulovlig administration og gjort betegnelsen »overordentlig kritisabel« til deres egen. Disse to erklæringer, jeg citerede fra, kan kun læses som en klar afstandtagen fra ombudsmandens konklusioner.

Det interessante er så – og det er det, der er sket i dag – at statsministeren har påtaget sig det retlige ansvar. Nu er det jo sådan, at ministre kun kan have et retligt ansvar efter ministeransvarlighedsloven. Ministeransvarlighedsloven taler udtrykkeligt om ministerens pligter til at rette sig efter lovgivningen, til at udføre lovgivningen og til at give Folketinget korrekte oplysninger. Statsministeren påtager sig ansvaret, men hvad ligger der i grunden i det? Det ansvar kan man kun påtage sig, hvis man erkender, at man har haft fuld viden om det, der er foregået, eller hvis man i hvert fald erkender, at man har været groft uagtsom. Hvis man ikke erkender disse ting – og dem har statsministeren jo benægtet kendskab til – har man ikke påtaget sig noget ansvar.

Jeg vil også gerne sige, at det måske er lidt, skal vi kalde det nemt at påtage sig et ansvar, hvis man samtidig gør, hvad man kan, for at sørge for, at dette ansvar ingen sinde kan gøres gældende; så er det jo ikke særlig imponerende at påtage sig et ansvar.